

PODŁOŚĆ (29) *sb f*

Oba o jasne.

sg *N* podłość (5). ◇ *G* podłości (4). ◇ *D* podłości (1). ◇ *A* podłość (9). ◇ *I* podłością (5). ◇ *L* podłości (5).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVIII w.

Brak wartości lub niska wartość czegoś; humilitas Vulg, Cn; vilitas Mącz, Cn; abiectio, infimitas, parvitas Cn (29) : Vilitas, cui opponitur caritas, Tániość/ podłość. Mącz 496c.

podłość czego (2): Cierpliwość podle wozá idzie vbogiégo/ Y niewola łańcuchem y pętem ściśniona/ Y człowieczéy náтуры podłość przyrodzona. KochMRot C2; ArtKanc T19.

a. *Z punktu widzenia społecznego: brak znaczenia; pohańbienie, poniżenie, ubóstwo (21) : CzechRozm 179; Bo tám [w chwale niebieskiej] przyrodzone mieýłce iego [Jezusa]: á tu z poniżenia dobrowolnego y z miłości dla nas w tey tákiej podłości przebywał. SkarKaz 489b, 160b; Iáko to ma przygánę górą fie wynosić/ Ták téż to nieprzyštoí/ podłością fie tłoczyć. GosłCast 44.*

podłość czego (1): gnoiem zowieę/ Bráčia/ tę íkázitelność ciáál tego/ y podłość vboftwá SkarŻyw 589.

*podłość czyja [w tym: pron poss (7), G sb i pron (5), ai poss (1)] (13): SkarŻyw 81 [2 r.]; rozumiemy przez niebo wyfokość y zácność Bofką/ iáko przez ziemię podłość narodu ludzkie⁸⁹. CzechEp 310, 346; LatHar 191, 247, 560; A rozrádował fię duch moy w Bogu zbáwićielu moim. Iż weyrzał na nífkość (*marg*) ná podłość. (-) łłuźebnice swoiey. WujNT Luc 1/47, Iac 1/10; SkarKaz 122b [2 r.], 516b, 581a.*

*W połączeniu szeregowym (1): zá którym takowym iáłzczorczego rodzáiu przewodnikiem fle[pym iefli]byś fię W.K.M. wdawał áż do końca/ y nas lud wierny Boży zá sobą też prowadzićby[ś chciał] by Pan Bog dla odrzucenia prawdy fwey/ iż iá niektóry chcąc práwie mieć wywroco[ną y zni]łzczoną náwłzem iego świętą Bofką chwałę/ nas zá to z Wafzą K.M. wízytkich/ ná zefromocenie/ vpadek/ y nápodłość/ á ná złamanie wieczne/ ktore fię iuż poczęści/ nieftetyfz/ między nami záczyňa/ przed oczymá inych narodow [...] w rzeczach póspolitych náłzych nie vdziáał BibRadz *2v.*

W przeciwstawieniach, »podłość ... majestat, podwyższenie, zacność« (3): Wzgárdziłeś podłością moią/ oglądáyże teraz zacność moię SkarŻyw 81, 81; A niech fię brát podły chlubi/ w podwyżłzeniu swoim, á bogáty/ w podłości swoiey WujNT Iac 1/10.

Szeregi: »podłość i poniżenie« (2): O niewyflawiona wiárá tych ludzi [trzech królów]/ iáko fię taką podłością y zwierzchnym poniżeniem nie obráziła SkarŻyw 27; SkarKaz 122b.

»podłość i ubóstwo« [szyk 1:1] (2): y przetoż w ítáyni między bydłem powiła [Maryja] Syná fwego [...] w tákiej podłości y vboftwie/ w iákim lámá była. SkarKaz 483b, 122b.

b. *Przynależność do niskiej klasy społecznej; obscuritas Mącz, Cn; ignobilitas Calep, Cn (5) : Obscuritas, Ciemność/ trudność/ podłość/ też niezacność rodzáyu. Mącz 257b; Podleyfzą żonę póymi/ ták ia rádżę tobie/ Bowiém ináčéy równi niebędziećie sobie. Acz by ínac o tę podłość/ druga fye gniewáła/ Iefli polfką przypowieść/ od mátki fłycháła. KochDz 109; Calep 502a.*

podłość czyja [w tym: ai poss (1), G sg (1)] (2): Saul też był fynem roku iże fie dopiero ná on czás iákoby nowo vrodził/ gdy z podłego narodu y nieznácznego domu/ znácznym y wielmożnym

zołtał/ [...] iákořz tám miánowicie podłóć thę Saulowę/ gdy iuż zgrzeřzył wyrzuca mu ná oczý
Prorok *CzechRozm* 140. *Cf Wyrażenie.*

Wyrażenie: »pospolitego człowieka podłóć« (1): Abowiem to wiedzą [*kapłani heretykowie*]/ iż
ieřliby prawdá bylá oznáymiona/ tedyby Zbor ich [...] opuřczony był/ á oniby od řwey kápłáńfkiey
zacnořci do pořpolitego człowieká podłóćci przyřzli. *CzechEp* 250.

Synonimy: *lichořć, małóć, niskořć, poniżenie, taniořć, ubostwo.*

KW, AL